

Dalaman Esnafının Sorunları ve Çözüm Önerileri

Öğr. Gör. Ali Yıldız

Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi,
Dalaman Meslek Yüksekokulu Dış Ticaret Bölümü
E-posta: aliyildiz@mu.edu.tr

Prof. Dr. Erdoğan Gavcar

Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi,
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi
İşletme Bölümü
E-posta: gavcar@mu.edu.tr

Araş. Gör. Mustafa Kavacak

Akdeniz Üniversitesi,
Alanya İşletme Fakültesi
Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik ABD
E-posta: mkavacak@akdeniz.edu.tr

Özet

Bu çalışma ile Muğla'nın Dalaman ilçesinde faaliyet gösteren esnafın karşılaştığı sorunların tespit edilmesi ve çözüm önerileri sunulması amaçlanmaktadır. Söz konusu çalışmada, 2012 yılı Nisan ayı itibariyle Dalaman Esnaf ve Sanatkarlar Odasına bağlı 397 esnaftan 220'sine anket uygulanmış ve 113 esnaftan sağlıklı cevap alınmıştır. Ankette üçü açık uçlu olmak üzere 31 soru sorulmuştur. Çalışmanın teorik kısmında, girişimcilik, küçük ve orta ölçekli işletme ve esnaf kavramlarına değinilmiş ve çeşitli tanımlamalar yapılmıştır. Esnafın karşılaştığı sorunlara yönelik hazırlanmış çalışmanın sonucunda, önemli kabul edilebilecek, sektöre ve kamuya sağlıklı önerilerde bulunulabilecek bulgular elde edilmiştir. Dalaman esnafı; yüksek oranda belediyenin ilgisizliğinden yakınmış, gelirlerinin giderlerini karşılamadığı, geçmişe göre finansal açıdan daha kötü durumda olduğu, kredi geri ödemesinde sorun yaşadığı, sigorta primlerinin ve vergi oranlarının yüksek olduğunu, devletin eğitime yeterli desteği vermediğini ve nitelikli eleman bulmakta nispeten sorun yaşadığını ifade etmiştir. Ayrıca, çok fazla sayıda işyeri olmasından şikayet etmiş ve yarıdan fazlası, ihtiyaç fazlası olan ve aynı meslek faaliyetini yürüten işyeri sayısına bir sınırlandırma getirilmesini istemiştir.

Anahtar Kelimeler: Girişimcilik, Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeler, Esnafın Sorunları

Problems of Dalaman's Tradesmen and Solution Proposals

Abstract

With this study, determining problems faced by tradesmen in Dalaman, town of Muğla, and offering solutions are aimed. In the study, a questionnaire is applied to 220 numbers of 397 tradesmen registered Dalaman Chamber of Tradesmen and Craftsmen according to April of 2012 and 113 tradesmen responded to the questionnaire appropriately. In the questionnaire, 31 questions were asked, including three open-ended questions. The concepts of entrepreneurship, small and medium-sized businesses and tradesmen are dealt with in the literature and a variety of definitions were given. As a result of the responses to the questionnaire based on problems faced by tradesmen, important findings

are obtained. Tradesmen of Dalaman are complained about indifference of municipality to a high rate and expressed that their revenues don't meet expenses, they are financially worse than in the past, there is a problem about loan repayment, insurance premiums and tax rates are high, government doesn't support sufficiently to education and they have a problem in finding qualified employee. Furthermore, they complained that there are too many workplace and more than half wanted to limit the number of workplaces that are surplus and carries out activities in the same field.

Key Words: Entrepreneurship, Small and Medium-Sized Enterprises, Problems of Tradesmen

1. Giriş

Dünyada ve ülkemizde küreselleşmenin de etkisiyle son yıllarda büyük gelişme ve değişimler olmaktadır. Yaşanan olumlu veya olumsuz tüm gelişmeler bütün ekonomileri ve dolayısıyla ülkemiz ekonomisini de etkilemektedir. Bir ülkenin ekonomisinde her sektörün farklı payı olduğu gibi yaşanan gelişmelerdeki etkilenmeler de sektörler göre farklılık göstermektedir.

Gelişmiş ülkelerde ve özellikle Avrupa Birliği içinde işletmeler, istihdam kriteri alınarak tanımlanmaktadır. Sadece tek kişi olan işletmeler, serbest meslek işletmeleri (bağımsız işletmeler); 1-9 veya 1-19 arası işçi çalışan işletmeler, mikro işletmeler; 20-99 arası veya 10-99 arası çalışanı olan işletmeler, küçük işletmeler ve 100-499 arası işçi çalıştıran işletmeler de orta ölçekli işletmeler olarak ifade edilmektedir. Gelişmiş ülkelerde esnaf ve sanatkar tanımı yapılırken, Avrupa Birliği'nin benimsemiş olduğu üç yaklaşım türü kullanılmaktadır. Bunlar; esnaf ve sanatkarı sektörel açıdan ve büyüklük açısından sınıflandıran sektör ve ölçek yaklaşımı, mesleki icraatı, yeterlilik ve nitelikleri baz alan mesleki yaklaşım ve esnaf ve sanatkarı sanatsal beceri kapsamında değerlendiren el sanatları/maharet yaklaşımıdır (Çelebi vd., 2009: 6-7).

Ekonomi literatüründe girişimcilik kavramı, girişimcilik içerisinde de küçük ve orta ölçekli işletmeler önemli yere sahiptir. 1967 yılında Norman Smith tarafından yapılan çalışmaya göre esnaf girişimci ve fırsatçı girişimci olmak üzere iki türlü girişimciden bahsedilmektedir. Esnaf girişimci; eğitimi ve kendisini geliştirmesi kısıtlı, sosyal bilinci ve ilişkisi düşük, sosyal çevre ile ilişkisinde eksiklik hisseden ve uyum sağlaması uzun zaman alan kişi olarak tarif edilirken; fırsatçı girişimci ise, eğitimi ve kendini geliştirme imkanı geniş, sosyal bilinci ve ilişkisi yüksek, sosyal çevre ile ilişkisinde kendine ve kabiliyetine güvenen ve uyum sağlamada bilinçli olan kişi olarak ifade edilmektedir. Esnaf girişimcinin değişikliklere karşı esnek olmayan bir işletmeye, fırsatçı girişimcinin kolayca değişebilen ve adapte olabilen bir işletmeye sahip olduğunu ileri sürmektedir (Smith ve Miner, 1983: 326).

Dalaman Esnafının Sorunları Ve Çözüm Önerileri

Gelişmiş veya az gelişmiş tüm ekonomilerde ekonominin sağlıklı işleyişi için küçük ve orta ölçekli işletmelerin varlığı, yaygınlığı ve ekonomi içindeki payları büyük önem arz etmektedir. Avrupa Birliği içerisinde ekonomik büyüme ve istihdam artışı sağlamak için küçük ve orta ölçekli işletmelerin önemli bir yere sahip olduğu anlaşılmış ve bu doğrultuda bu işletmeleri teşvik etme adına Avrupa Birliği Küçük İşletmeler Sözleşmesi onaylanmıştır. Ülkemizde de ekonomik ve toplumsal açıdan bakıldığında, esnaf ve sanatkarlar ve küçük işletmeler büyük öneme sahiptir (TESK, 2008: 10). Esnaf ve sanatkarlar; emek yoğun teknoloji ile çalışma özelliğine bağlı olarak ülke çapında istihdamı artırmaya ve işsizliği azaltmaya katkıda bulunma, talep değişikliklerine ve çeşitliliklerine daha kısa sürede ve daha kolay uyum sağlama, bölgeler arası dengeli gelişmeye ve büyümeye katkıda bulunma, büyük sanayi işletmelerinin tamamlayıcısı durumunda olma ve yan sanayi olarak faaliyette bulunma, nitelikli elemanların yetiştirilmesine katkıda bulunma, rekabet koşullarına süratle uyum sağlayabilme, gelir yelpazesi içinde orta sınıf rolü oynama ve denge unsuru olma gibi özelliklerinden dolayı önemlidirler (TESK, 2012a: 3).

Dünyadaki işletmelerin %95'ni (Yonar, 2008) ve ülkemizdekilerin de yaklaşık %99'unu küçük ve orta ölçekli işletmeler oluşturmaktadır. 1-9 kişinin çalıştığı işletmelere mikro ölçekli işletme adı verilmektedir ve bu işletmeler KOBİ grubu içerisinde %96,5 paya sahiptir. Bu işletmelerin büyük çoğunluğu da esnaf ve sanatkarlardır (TESK, 2012a: 1). Ülkemizde Kasım 2012 itibarıyla 491 meslek dalında 2.004.911 esnaf üyesi ve 3.101 adet esnaf ve sanatkar odası bulunmaktadır. Çalışmamızın evrenini oluşturan ve 34 odaya sahip olan Muğla ilinde ise esnaf ve sanatkar sayısı 40.875'tir (TESK, 2012b).

Küçük ifadesinin göreceli olması ve bir ülkede küçük olarak algılanan kavramın diğer bir ülkede büyük olarak düşünülebilmesi sebebiyle esnaf ve sanatkar terimlerinin kapsamı ve anlamı konusunda kesin bir fikir birliği bulunmamakta, gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde farklı tanımlamalar yapılmaktadır (Çelebi vd., 2009: 3). Ülkemizde ise; esnaf ve sanatkarlar, 5362 sayılı Esnaf ve Sanatkarlar Meslek Kuruluşları Kanununun 3. maddesine göre; “İster gezici ister sabit bir mekânda bulunsun, Esnaf ve Sanatkâr ile Tacir ve Sanayiciyi Belirleme Koordinasyon Kurulunca belirlenen esnaf ve sanatkâr meslek kollarına dâhil olup, ekonomik faaliyetini sermayesi ile birlikte bedenî çalışmasına dayandıran ve kazancı tacir veya sanayici niteliğini kazandırmayacak miktarda olan, basit usulde vergilendirilenler ve işletme hesabı esasına göre deftere tabi olanlar ile vergiden muaf bulunan meslek ve sanat sahibi kimseler” olarak tanımlanmaktadır (TESK, 2005). 2011 Ocak ayı itibarıyla Resmi Gazete’de yayınlanan Yeni Türk Ticaret Kanununda da, “İster gezici olsun ister bir dükkânda veya bir sokağın belirli yerlerinde sabit bulunsun, ekonomik faaliyeti sermayesinden fazla bedenî çalışmasına dayanan ve geliri 11

inci maddenin ikinci fıkrası uyarınca çıkarılacak kararnamede gösterilen sınırı aşmayan ve sanat veya ticaretle uğraşan kişi esnaftır.” ibaresi yer almaktadır (Resmi Gazete, Ocak-2011).

Ülkemizde esnaf ve sanatkarların mesleki açıdan beslendiği en önemli kaynak, kökleri 13. yüzyıla kadar uzanan Ahilik sistemidir. Ahilik sisteminde, belirli kurallar ve kriterler çerçevesinde mesleğin gelecek nesillere temel prensiplere göre aktarılması ve geliştirilmesi amaçlanmıştır. Sistem 19. yüzyıl başlarına kadar etkin olmuş, fakat Osmanlı Devleti'nin gerileme dönemine girmesiyle sona ermiştir. Ahilik sistemi, günümüzde prensip, sistem ve uygulama açılarından varlığı mesleki birlikler ile devam ettirmektedir. Düzenlenen kanunlarla mesleğin icra edilmesi ve geliştirilmesi sağlanmaya çalışılmıştır. Devam eden bu süreçte esnaf ve sanatkarlar yeniliklere ayak uydurmakta sorunlar yaşamaktadır (Yücel, 2008: 67-68). Son yıllardaki bilgi, teknoloji ve endüstrideki gelişmeler, hızla değişen tüketici tercihleri ve buna istinaden yaşanan acımasız rekabet koşulları, bilgi ve deneyimden kaynaklanan işletmecilik hataları, insanların birbirine karşı güvenlerinin azalması, çalışma koşulları, kayıtdışılık, yetersiz mesleki eğitim, ekonomik krizler, finansman eksikliği, çıkarılan yasalar ve artan mali yükler, esnaf ve sanatkarların karşı karşıya kaldığı sorunlar arasında sayılmaktadır (Çelebi, 2009: 151-183).

Gavcar vd. (2006: 142) yapmış oldukları çalışmada, Muğla ilinde Perşembe günü kurulan il pazarındaki farklı il ve ilçelerden gelen esnafın temel sorunları üzerinde durmuştur. Esnafın çoğunun belediyenin tutum ve hizmetlerinden, aynı zamanda pazarın alt yapısı ve gelişiminden memnun olduğunu ortaya çıkarmıştır. Sorulan açık uçlu soruya verilen yanıtlarda; yer sorunu, yıllık aidatların yüksek olması, belediye ile sağlıklı iletişimin olmaması, ekonomik durumdan kaynaklanan fiyat artışları, farklı fiyat uygulamaları, yerel yönetimlerde yeterli söz sahibi olamamaları, kanalizasyon, ısınma, aydınlanma gibi sorunlar dile getirilmiştir.

Esnaf ve sanatkarlar; ülkemiz ekonomisinde ve toplumsal hayatta büyük öneme sahiptir. Ekonomik ve sosyal anlamda kalkınmanın dengeli bir şekilde sağlanmasını, dağıtılmasını ve sürdürülmesini sağlamaktadırlar. Ekonomiyi canlı tutması, istihdam oluşturması, işsizliğe çare olması ve nitelikli işgücünü yetiştirmesi yönüyle esnaf ve sanatkarlar bu çalışmanın araştırma konusunu oluşturmuştur. Çalışmada Muğla'nın Dalaman ilçesinde faaliyet gösteren esnaf ve sanatkarlarımızın sorunlarının belirlenmesi amaçlanmış ve bu değerlendirme sonucunda ortaya çıkan tespitler hem ortak bir ses olarak ifade edilmiş hem de çözüm önerileri geliştirilmiştir.

2. Materyal ve Yöntem

Araştırma için Muğla ili Dalaman ilçesinde faaliyet gösteren, Esnaf ve Sanatkârlar Odasına kayıtlı olan esnafın tamamı araştırma alanı olarak

Dalaman Esnafının Sorunları Ve Çözüm Önerileri

belirlenmiştir. Aktif olarak faaliyette bulunan esnafın sayısı Dalaman Esnaf ve Sanatkârlar Odasından alınan bilgiye göre Nisan 2012 itibariyle 397'dir. % 5'lik hata payı çerçevesinde istatistiksel hesaplamalar neticesinde Dalaman ilçe merkezinde ve Bezkese Mahallesi'nde rastgele olmak üzere toplam 220 esnaf üzerinde anket yapılmıştır. Esnafın 80'i ankete katılmayı reddetmiş olup, neticede 140 esnaf üzerinde anket uygulanmıştır. Ankette üçü açık uçlu olmak üzere toplam 31 adet soru yöneltilmiştir. Anket soruları hazırlanırken rastgele seçilen 13 esnaf üzerinde yapılan anket sonucunda sorular yeniden gözden geçirilmiş ve esnafın da önerileri doğrultusunda mevcut ankette 2 adet soru çıkarılıp, yerine 2 adet soru eklenmiş ve neticede 31 soruluk anket uygulanmıştır. Ankette 9. Soru olan "2009-2010 yılları arasındaki kazancınıza göre bugünkü kazancınızı değerlendirir misiniz?" sorusuyla 20. soru olan "Geçmiş yıllara göre durumunuzu nasıl değerlendiriyorsunuz?" sorusu kontrol soruları olarak belirlenmiştir. Anket verilerinin SPSS istatistik veri hesaplama programına girişinde kontrol sorusuna uygun şekilde cevap veren 113 esnafın verileri kaydedilmiştir. Anketleri değerlendirmek için Frekans dağılımı yapılmış ve ki-kare testi, basit varyans ile korelasyon analizi yöntemlerinden yararlanılmıştır.

3. Bulgular ve Tartışma

Yapılan analizler sonucunda elde edilen frekans dağılım tabloları aşağıdaki gibidir.

Tablo 1: Esnaf ve Sanatkârın Demografik Durumu

<u>Medeni Durum</u>	<u>Sayı</u>	<u>Yüzde</u>
Evli	75	66,37
Bekar	25	22,12
Boşanmış	11	9,74
Dul	2	1,77
<u>Eğitim</u>		
İlköğretim	13	11,50
Ortaokul	18	15,90
Lise	52	46,00
Önlisans	9	8,00
Fakülte/Yüksekokul	21	18,60
<u>Faaliyet Kolu</u>		
Hizmet	43	38,05
İmalat	14	12,40
Ticaret	53	46,90
Diğer (Elektrik)	3	2,65

**Yıldız, Gavcar ve Kavacak, Sayı 31, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**

<u>Faaliyet Süresi</u>		
1-5 yıl arası	48	42,48
6-10 yıl arası	40	35,40
11-15 yıl arası	14	12,39
16 yıl ve üstü	11	9,73
Toplam	<u>113</u>	<u>100</u>

Tablo 1’de, esnafın büyük çoğunluğunun % 66,73'lük oranla evli olduğu ve eğitim durumlarının ise % 46,70 oranıyla lise mezunu olduğu görülmektedir. Esnafın % 38,05'lik kesimini oluşturan hizmet kolunda işteğal eden esnaf, bu faaliyetini kahvehane-kafeterya işteğalçisi, büfe işteğalçisi, kuaför, terzi, restoran gibi hizmet kollarında icra etmektedir. Yine % 46,90 oranında ticaret kolunda faaliyet gösteren esnafın iş türü ise Butik işteğalmeler, Tuhafeğalçilikle, Süs ve el sanatları ürünlerini alıp satmakla işteğal eden esnaf oluşturmaktadır. Esnafın faaliyet süresinin % 42,48 oranıyla 1-5 yıl arasında olduğu gözlemlenmiştir. 11 yıl ve üzeri süreyle faaliyet gösteren esnafın oranı % 22 civarında olduğu düşünülürse, esnafın hayat seyrinin uzun olmadığı neticesi çıkarılabilir.

Tablo 2: Personel Sayısına Göre Esnaf Durumu

Personel Durumu	<u>Sayı</u>	<u>Yüzde</u>
0 (Kendisi)	25	22,10
1	29	25,70
2	21	18,60
3	17	15,00
4	6	5,30
5	9	8,00
6	4	3,50
7	1	0,90
8	1	0,90
<u>Toplam</u>	<u>113</u>	<u>100,00</u>

Tablo 2’den esnafın % 59,30'luk kesiminin, kendisinin haricinde 1-3 arasında değışen sayılarda personel çalıştırarak ilçe istihdamına katkıda bulunduğı anlaşılmaktadır.

Çalışmamızda esnafa vergiler, prim ödemeleri, kredi alımı ve kredi ödemesi, nitelikli eleman temini, belediyenin esnafa karşı tutumu, esnaf ve sanatkârlar konfederasyonu hakkındaki düşünceleri, devletin esnafa desteğı konularında sorular sorulmuş ve sorunları tespit edilmeye çalışılmıştır. Frekans analizi yardımıyla sorunlara ilişkin bulunan bulgular aşağıda listelenmiştir:

Dalaman Esnafının Sorunları Ve Çözüm Önerileri

Tablo 3: Geçmiş Yıllara Göre Ekonomik Durum

	Sayı	Yüzde
Daha Kötü	59	52,20
Değişim Yok	41	36,30
Daha İyi	13	11,50
Toplam	113	100

Araştırmaya katılan esnafın yarıdan fazlası ekonomik durumunda geçmişe göre bir kötüleşme olduğunu belirtmiştir. İyi diyenler ise düşük bir oranı temsil etmektedir.

Esnafa "En önemli gördüğünüz sorun hangisidir?" şeklinde soru yöneltilmiş ve buna ilişkin yapılan frekans analizleri aşağıdaki gibi oluşmuştur:

Tablo 4: Esnafın En Önemli Sorunu

	Sayı	Yüzde
Satın Alım Düşüklüğü	27	29,00
Vergi Oranlarının Yüksekliği	21	22,60
Hayat Pahalılığı	16	17,20
İşletme Maliyetleri	10	10,80
İşyeri Kiralarının Yüksekliği	4	4,30
Satılan Malın Yerine Konulamaması	4	4,30
Finansman Yetersizliği	4	4,30
Yatırım Azlığı	2	2,20
Enerji Fiyatlarına Yapılan Zamlar	1	1,10
Kredi Faizlerinin Yüksekliği	1	1,10
Eğitim Hizmetlerinin Yetersizliği	1	1,10
Ustalık/Kalfalık Belgesi Temini Sorunu	1	1,10
Diğer	1	1,10
Toplam	93	100

Her bir esnaf yalnızca seçeneklerden birini, kendine göre en önemli gördüğü seçeneği işaretlemiştir. Buna göre esnafın en önemli gördüğü sorun yeterince ciro yapamamaktır ve buna neden olarak da satın alım düşüklüğü gösterilmiştir. Yine ikinci sırada % 22,60 oranla vergi oranlarındaki yükseklik ve üçüncü olarak da %17,20 oranla hayat pahalılığı gelmektedir.

Tablo 5: Gelirin Gideri Karşılama Durumu

	Hiç Karşılıyor	Az Karşılıyor	Normal	Çok Karşılıyor	Çok Fazla Karşılıyor
Sayı	7	45	54	6	1
Yüzde	6,20	39,80	47,80	5,30	0,90

Rakamlar, % 46 gibi büyük bir oranla faaliyetten elde edilen gelirin yaşam ihtiyaçlarını karşılamadığını, % 5,90 oranıyla da gelirin giderinden fazla olduğunu göstermektedir. Esnafın çoğunluğunun ekonomik anlamda mutlu olmadığını yapılan araştırma neticesi ortaya koymaktadır.

Tablo 6: Kredi Finansmanına İlişkin Düşünceler

	Kredi alımında sorun yaşıyor musunuz?		Kredi geri ödemesinde Sorun Yaşıyor musunuz?	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Hiç	29	20,60	23	21,30
Az	22	19,80	22	20,40
Orta	34	30,60	35	32,40
Çok	20	18,00	24	22,20
Çok Fazla	6	5,40	4	3,70
Toplam	111	100	108	100

Tablo 6'dan, esnafın kredi temininde ekseriyetle sıkıntı yaşamadığı fakat alınan kredinin geri ödenmesinde ise nispeten daha fazla sıkıntı yaşandığı sonucu çıkarılabilir.

Tablo 7: Verginin Algılanması ile İlgili Düşünceler

	Vergi oranlarını yüksek buluyor musunuz?		Vergi ödemesinde kaynak sıkıntısı yaşıyor musunuz?	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Hiç	3	2,70	19	21,30
Az	9	8,00	23	20,40
Orta	20	17,90	31	32,40
Çok	63	56,30	31	22,20
Çok Fazla	17	15,20	6	3,70
Toplam	112	100	110	100

Esnaf % 71,50 oranla vergi oranlarının yüksek olduğunu düşünmektedir. Buna karşın, yükümlü oldukları vergiyi ödeme noktasında esnafın çoğunluğunun aşırı kaynak sıkıntısı yaşamadığı sonucuna ulaşılabilir. Bağ-Kur prim oranlarına ilişkin soruya % 58,40'lık kesim, prim oranlarını normalin üzerinde ve aşırı bulunduğunu ifade etmiştir.

Dalaman Esnafının Sorunları Ve Çözüm Önerileri

Tablo 8: Devlet Desteği ile Verilen Eğitimin Yeterliliği Hakkındaki Düşünceler

	Sayı	Yüzde
Tamamen yetersiz buluyorum	16	14,40
Yetersiz buluyorum	41	36,90
Orta	42	37,80
Yeterli buluyorum	8	7,20
Çok iyi buluyorum	4	3,60
Toplam	111	100

Çıraklık eğitim merkezinde ve meslek liselerinde verilen eğitimin yeterli bulunup bulunmadığına ilişkin soruya karşılık, esnafın % 51,30'u eğitimi yetersiz bulurken, % 10,80'lik bir kesim ise eğitimi normalin üstünde bulunduğunu ifade etmiştir. Nitelikli eleman temininde ise % 47,20 oranında sıkıntı yaşanmadığı sonucu elde edilmiştir. Diğer bir deyişle, eğitimin yeterliliği algılamasında ekseriyet olumsuz bir düşünce hakim iken, eleman temininde ise nispeten daha olumlu bir durum söz konusudur.

"Yerel yönetimin işletmeniz sorunlarıyla yeterince ilgilendiğini düşünüyor musunuz?" şeklindeki soruya ankete katılan esnaf ve sanatkarların vermiş olduğu cevaplar şu şekildedir:

Tablo 9: Belediye Hizmetlerine İlişkin Düşünceler

	Sayı	Yüzde
Hiç (İlgilenmiyor)	40	35,70
Az (İlgileniyor)	36	32,10
Normal	20	24,10
Çok (İlgileniyor)	4	3,60
Çok fazla (İlgileniyor)	5	4,50
Toplam	112	100

Tablo 9.'da belediyenin hizmetlerinden ve ilgisinden memnun olmayan, belediyenin tamamen ilgisiz kaldığını düşünen % 35,70'lik bir esnaf kesimi mevcuttur. Memnun olmayanların oranı % 67,80 dolaylarında iken, memnuniyet ifade edenlerin oranı ise % 8,10 olarak kalmıştır.

Tablo 10: Esnaf ve Sanatkarlar Konfederasyonu Desteği

Destek Durumu	Sayı	Yüzde
Evet	11	9,70
Zaman Zaman	24	21,20
Hayır	78	69,00
Toplam	113	100

Frekans analizi neticesinde esnafın % 69'u Esnaf ve Sanatkârlar Konfederasyonu'ndan herhangi bir destek görmediği bilgisine ulaşılmıştır. Bu duruma sebep olarak da esnafın %31,9'u kendileriyle iletişime geçilmemesini göstermiştir. Esnaf ve Sanatkarlar Odasının iletişim faaliyetlerini artırması etkili bir yol olacaktır.

Esnafa sorulan “2009-2010 yılları arasındaki kazancınıza göre bugünkü kazancınızı nasıl değerlendirirsiniz?” şeklindeki soruya ilişkin yapılan varyans analizinde, geçmiş yıllara göre kazanç durumunun eğitim ve mülkiyete göre farklılık gösterdiği ortaya çıkmıştır. % 5 anlamlılık düzeyinde ilkökul mezunu esnaf, lise mezunlarına göre; işyerinde kiracı olarak bulunan esnaf ise işletmesini miras yoluyla edinen esnafa göre kazancının kötüleştiğini ifade etmektedir.

Tablo 11: Varyans Analizi Sonuçları

Sorular	F-Değeri	Anlam Düzeyi
Eğitim Durumuna Göre Kazanç Algılaması	2,867	0,027*
Mülkiyet Durumuna Göre Kazanç Algılaması	4,644	0,012*
Mülkiyet Durumuna Göre Gelir Durumu	4,028	0,021*
Faaliyet Koluna Göre Vergi Oranlarını Algılaması	3,472	0,019*

* < 0,05

"İşletmeden elde edilen gelir tüm yaşam harcamalarınızı ne ölçüde karşılıyor?" sorusuna verilen cevaplarda işyerini satın alanlarla kiracı olanlar arasında varyans analizi neticesinde anlamlı fark bulunmuştur. Buna göre kiracı olarak faaliyet gösterenlerin geliri tüm giderini karşılamakta yetersiz kalmaktadır.

Ayrıca, imalat kolunda faaliyet gösteren esnaf, hizmet ve ticaret kolunda faaliyet gösteren esnafa göre mevcut vergi oranlarını daha yüksek bulmaktadır.

Tablo 12: Ki-Kare Analiz Sonuçları

Sorular	χ^2	Serbestlik Derecesi	Anlam Değeri
Faaliyet Kolu-Devlet Desteği Türü	31,968	12	0,001*
Faaliyet Kolu-Vergi Oranları	35,227	12	0,000*
Personel Sayısı - Gelir Durumu	62,255	32	0,001*
Personel Sayısı - Eğitime Devlet Desteği	52,298	32	0,013*
Faaliyet Süresi - Gelir Durumu	22,452	12	0,033*

*<0,05.

Dalaman Esnafının Sorunları Ve Çözüm Önerileri

Ki-kare bağımsızlık testi iki değişken arasındaki ilişkinin anlamlı olup olmaması ya da bir değişkenin diğer değişken üzerinde etkisinin olup olmadığını belirlemek amacıyla kullanılmaktadır. Elde edilen bulgulardan bazıları yukarıdadır.

İmalat kolunda faaliyet gösteren hizmet ve ticaret kollarına nazaran daha fazla vergi desteği istemekte, buna mukabil daha az kredi desteğine ihtiyaç duymaktadır. Gelir durumunun giderlerini orta derecede karşıladığını ifade eden esnaflardan tek başına çalışan esnaf, en az 1 ila 3 personel çalıştıran esnafa göre daha kötü durumdadır. Personel sayısı 3'ün üzerine çıktıkça gelirin giderleri karşılamakta yetersiz kaldığı ortaya çıkmaktadır. Devletin eğitim desteği yetersiz ve orta seviyede algılanmakta, fakat personel sayısı arttıkça yetersiz şeklindeki değerlendirmede azalma görülmektedir.

Faaliyet süresi 1-5 yıl olanların daha uzun süreli faaliyet gösterenlere oranla gelirlerinin giderlerini karşılamakta yetersiz kaldığı anlaşılmaktadır. Ayrıca, faaliyet süresi 6-10 yıl olanların 1-5 yıl olanlara nazaran daha fazla kazandıkları analiz neticesinde anlaşılmıştır.

Tablo 13: Kredi Temini ile Kredi Geri Ödeme Sorunu Arasındaki Korelasyon Durumu

Sorular		Kredi Temininde Sorun Yaşıyor musunuz?	Kredi Geri Ödemesinde Sorun Yaşıyor musunuz?	Vergi Ödemede Kaynak Bulma Sıkıntısı Yaşıyor musunuz?
Kredi Temininde Sorun Yaşıyor musunuz?	Pearson Korelasyon	1	0,775***	0,358***
	Anlamlılık Sig-2		0,000	0,000
	N	111	109	108
Kredi Geri Ödemesinde Sorun Yaşıyor musunuz?	Pearson Korelasyon	0,775**	1	0,421***
	Anlamlılık Sig-2	0,000***		0,000
	N	109	110	107
Vergi Ödemede Kaynak Bulma Sıkıntısı Yaşıyor musunuz?	Pearson Korelasyon	0,358***	0,421***	
	Anlamlılık Sig-2	0,000	0,000	
	N	108	107	

***<0,01.

Yapılan korelasyon analizi neticesinde esnafın kredi temini ile kredi geri ödemesi arasında çift yönlü pozitif ve güçlü bir ilişkinin var olduğu anlaşılmıştır. Buna göre % 1 anlamlılık düzeyinde kredi temininde güçlük çeken esnafın % 77,5'i kredi geri ödemesinde sorun yaşamaktadır. Bununla birlikte kredi ödemesinde güçlük çekenlerle vergi ödemesinde güçlük çekenler arasında pozitif, iki yönlü fakat zayıf korelasyon tespit edilmiştir. Buradan esnafın vergi ödemeye öncelik verdiği sonucu da çıkarılabilir.

4. Sonuç

Esnaf ve sanatkarlar; ülkemiz ekonomisinde ve toplumsal hayatta büyük öneme sahiptir. Ekonomik ve sosyal anlamda kalkınmanın dengeli bir şekilde sağlanmasını, dağıtılmasını ve sürdürülmesini sağlamaktadırlar. Ekonomiye canlı tutması, istihdam oluşturması, işsizliğe çare olması ve nitelikli işgücünü yetiştirmesi yönüyle esnaf ve sanatkarlar bu çalışmanın araştırma konusunu oluşturmuştur. Çalışmada Muğla'nın Dalaman ilçesinde faaliyet gösteren esnaf ve sanatkarlarımızın sorunlarının belirlenmesi amaçlanmış ve bu değerlendirme sonucunda ortaya çıkan tespitler hem ortak bir ses olarak ifade edilmiş hem de çözüm önerileri geliştirilmiştir.

Yapılan analizler sonucunda esnafın yüksek oranla belediyenin ilgisizliğinden yakındığı, genel olarak da gelirlerinin giderlerini karşılamadığı, geçmişe nazaran daha kötü bir finansal durum içerisinde olduğu, kredi geri ödemesinde sorun yaşadığı, bağ-kur primlerini ve vergi oranlarını yüksek bulduğu, devletin eğitime desteğini yetersiz gördüğü, nitelikli eleman bulmada nispeten sorun yaşadığı anlaşılmıştır. Ayrıca, Esnaf ve Sanatkarlar Konfederasyonu'nun kendilerine destek vermediklerini ve buna sebep olarak da kendileriyle iletişime geçilmemesini belirtmişlerdir. Devletten % 80 oranla destek görmediklerini ve istenilen destek türünün de başta vergi oranlarının düşürülmesi olmakla birlikte kredi desteği, prim desteği ve eğitim desteği olarak sıralamışlardır. Bununla birlikte, esnaf çok fazla sayıda işyeri olmasından şikayet etmekte ve yarıdan fazlası aynı bölgede ihtiyaçtan fazla aynı meslek faaliyetini yürüten işyeri sayısının sınırlandırılmasını istemektedir.

5. Kaynakça

- Çelebi, A. K., Yanikkaya, H., Gökbnar, R. ve diğerleri. (2009). Avrupa Birliği Yolunda Esnaf ve Sanatkarlar. Manisa Esnaf ve Sanatkarlar Odaları Birliği Yayınları, Manisa.
- Gavcar, E., Uçma, T. ve Köroğlu, Ç. (2006). Seyyar Pazar Esnafının Sorunları ve Çözüm Önerileri (Muğla İli Örneği). İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 9:1, 133-142.

Dalaman Esnafının Sorunları Ve Çözüm Önerileri

- Resmi Gazete. (2011). 6102 Nolu Türk Ticaret Kanunu. Erişim Tarihi: 01.01.2013, <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2011/02/20110214-1-1.htm>.
- Smith, N. R. ve Miner, J. B. (1983). Type of Entrepreneur, Type of Firm, and Managerial Motivation: Implications for Organizational Life Cycle Theory. *Strategic Management Journal*, Vol. 4, 325-340.
- Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Konfederasyonu (TESK). (2005). 5362 Nolu Esnaf ve Sanatkarlar Meslek Kuruluşları Kanunu. Erişim Tarihi: 01.01.2013, <http://www.tesk.org.tr/tr/5362/5362.php>.
- Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Konfederasyonu (TESK). (2008). Esnaf ve Sanatkar Raporu Mevcut Durum Sorunlar. Ankara, Erişim Tarihi: 27.12.2012, www.tesk.org.tr/tr/yayin/esnafraporu.pdf.
- Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Konfederasyonu (TESK). (2012a). Esnaf ve Sanatkarların Sorunları Çözüm Önerileri. Erişim Tarihi: 27.12.2012, www.tesk.org.tr/tr/guncel/talep.pdf.
- Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Konfederasyonu (TESK). (2012b). İllere Göre Esnaf/İşyeri/Nüfus ve Oda Sayısı. Erişim Tarihi: 02.01.2013, www.tesk.org.tr/tr/calisma/sicil/4.pdf.
- Yonar Ö. (2008). KOBİ'lerin Dünya Ekonomisindeki Yeri, Uluslararası Stratejik Araştırmalar Kurumu (USAK), 2008, Erişim Tarihi: 31.12.2012, <http://www.usak.org.tr/makale.asp?id=258>.
- Yücel, F., (2008), Kent Esnaf ve Zanaatkarlarının Ekonomik Sorunları, Tehditler ve Çözüm Önerileri. Kent Esnaf ve Zanaatkarlarının Sorunları ve Çözüm Önerileri, Kam Yayınları, İstanbul, Erişim tarihi: 07.01.2013, <http://www.yerelsiyaset.com/v4/medya/esnaf.pdf>.